

Menneisyyden äänet nyt ja tulevaisuudessa

Audiovisuaalisten arkistojen käyttökokemuksia

Negatiivinen kuva

- arkisto kontrollivirastona, joka yrittää estää vapaata tutkimusta
- lainsäädäntö peikkona, joka johtaa toimintaa
- vedotaan säädöksiin, vaikka ei tarkalleen tiedetä niiden sisältöä
- failit kiinni – varmuuden vuoksi

Mitä siitä seuraa?

- arkisto ei voi olla pelkkä varasto tai kassakaappi
- jos tutkijat alkavat vieroksua arkistoa tiukkojen sääntöjen vuoksi, kyse on huonosta palvelusta
- sääntöjä on noudatettava – ei voi olla ensisijainen tavoite
- aineistojen saatavuudessa paljon harmaata aluetta (vrt. tämän seminaarin etukäteiskommentit)
- joustavuus ja helppo saatavuus ensisijaiseksi tavoitteeksi

Käyttäjärühmien tietoisempi erottelu?

- 1. ammattitutkijat (ja opiskelijat)
- 2. media (tutkiva journalismi – kohumedia)
- 3. harrastelijat – tavallinen kansalainen
  - tutkijoilla tiedeyhteisön kontrolli – läpinäkyvyys, eettiset neuvostot
  - medially lähdesuoja, julkisen sanan neuvosto – mutta myös pyrkimys paljastuksiin
  - sukututkijoita ei kontrolloi kukaan (onko arkistojen vastuulla?)
- pitäisikö luoda erilaiset saatavuuskriteerit eri ryhmille?

Omat kokemukset

- aineistoja koskeviin luetteloihin helppo päästä
- varsinaisten dokumenttien saatavuuden kohdalla saattaa jo tökkiä
  - tilaaminen tehty liian vaikeaksi
  - aineistoja saa vain tipoittain (tilaongelmat)
  - toimittaminen saattaa kestää kauan
- isojen arkistojen turvatoimet kasvaneet
- kopioiden saaminen vaikeinta, varsinkin oma kopiointi
- oma kopiointi, esim. valokuvaus, usein nopeinta ja halvinta

Omat kokemukset

- omat tutkimusaineistoni aina olleet arkistolaitoksen marginaalissa:
  - vanhat nuotit
  - kaupalliset äänitteet
  - järjestämättömät kokoelmat
  - aineistot eri puolilla maata
  - itse kerättävät aineistot – aineistoluovutusten junailu (ei niitä järjestetä kuitenkaan...)
- arkistolaitos määrittelee ”tärkeät tutkimuskohteet”?

Esimerkki saatavuusongelmasta

- suomalaisen populaarimusiikin historia 1990-luvun lopulla (Pekka Jalakanen & VK)
- kevyen musiikin nuottiaineisto 1840–1960
- suurin julkinen kokoelma HYKissä
- ei tietoja Violassa, paikkaliput kenkälaatikoissa
- suuri ongelma kopioinnista – halusimme koko kokoelman (tanssimusiikki 1 ja 2)
- lupa kustantajalta (Fazer – Warner Music)
- kokoelmanhoitaja joustava: saimme kopioida itse
- nykyisin KK:ssa itsekopiointi lähes pannassa

Esimerkki saatavuusongelmasta

- kopiotu kokoelma TaYn Kansanperinteen arkistoon
- oma tietokanta
- pitääkö asiakkaan tehdä tietokanta, jos kokoelman hoitaja ei saa sitä aikaan?

- vanhat nuotit nettiin?
- jos ei muuta niin maksulliseen palveluun?
- olisi varmasti myös musiikkikustantajien intressissä

Audiovisuaaliset aineistot – erityispiirteitä

- kaupallinen aineisto vs. muut tallenteet
  - käyttö ja julkisuus perustuu eri lainsäädäntöön
- (musiikin)tutkijat tarvitsevat molempia – on järjetöntä toimia vain toisen aineistotyyppin varassa
- musiikkiin ja av-mediaan keskittyneissä äänitearkistoissa myös kaupallisia äänitteitä

Audiovisuaaliset aineistot – erityispiirteitä

- aineistojen digitointi hidasta ja kallista
- digitointi valtava etu aineistojen käyttäjälle
- lainsäädäntö vs. aineistojen jakelu?
- Siitä huolimatta:
  - aineistojen helppo saatavuus pitäisi olla ensisijaista
  - aineistojen leviämistä maailmalle ei tule pelätä
  - arkiston asema pysyy vahvana, vaikka sen koko aineisto olisi netissä (ylläpito, kehittäminen)
- tulevaisuudessa menneisyyden äänet ovat verkossa – jos ei muuten niin salasanan takana!